

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 36554
Nom: Semiòtica de la comunicació
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Segon quadrimestre
1937 - Doble Grau en Comunicació Audiovisual i Periodisme	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Comunicació	BÀSICA
1937 - Doble Grau en Comunicació Audiovisual i Periodisme	Primer Curs (Obligatori)	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

COLAIZZI GIULIANA

GUILLAMON CARRASCO SILVIA

RESUM

Semiòtica de la Comunicació és una assignatura de formació bàsica del Grau en Comunicació Audiovisual que forma part de la matèria Comunicació. També és una assignatura obligatòria del Doble Grau en Comunicació Audiovisual i Periodisme.

Fonaments de la semiòtica com a teoria que dona compte de la constitució i l'ús dels signes com a base de la comunicació. Teoria dels codis, semiosi i pragmàtica. Constitució psicològica i social del subjecte com a emissor i receptor en els processos de comunicació. Metodologies d'anàlisi de la imatge i dels missatges audiovisuals. Estratègies comunicatives i de persuasió en la publicitat, l'expressió artística en mitjans visuals i audiovisuals, i altres llenguatges i formes expressives i de comunicació.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No es preveuen altres tipus de requisits.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Capacitat per a actuar defenent una cultura de la pau i respectant els drets fonamentals en els processos de la comunicació, en concret la igualtat entre dones i hòmens en tots els tractaments informatius, interpretatius, sígnicos, dialògics i opinatius de la comunicació.

Capacitat per a buscar, seleccionar, llegir, interpretar i analitzar textos i documents tant escrits com audiovisuals (capacitat analítica, sintètica i crítica) .

Coneixement dels diversos llenguatges, codis i modes de representació propis dels distints mitjans tecnològics i audiovisuals: fotografia, cine, ràdio, televisió, vídeo i imatge electrònica, internet, etc. a través de les seues propostes estètiques i industrials, a més de la seua rellevància social i cultural i la seua evolució al llarg del temps, que haurà de generar la capacitat per a analitzar relats i obres audiovisuals, considerant els missatges icònics com a textos i productes de les condicions sociopolítiques i culturals d'una època històrica determinada.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants manifesten respecte solidari per les diferents persones i pobles del planeta, així com coneixement dels grans corrents culturals en relació amb els valors individuals i col·lectius i respecte pels drets humans.

Que els estudiants siguen capaços de treballar en equip, de comunicar les pròpies idees i d'integrar-se en projectes comuns destinats a l'obtenció de resultats.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Models de comunicació: el Curs de lingüística general de

Ferdinand de Saussure.

- 1.1. Llenguatge, llengua i parla.
- 1.2. El concepte de signe.
- 1.3. Comunicació com significació.
- 1.4. El valor lingüístic.
- 1.5. Relacions sintagmàtiques i paradigmàtiques.
- 1.6. El model funcional de Roman Jakobson.

2. El model pragmàtic de Charles S. Peirce: la semiòtica com a teoria de l'acció.

- 2.1. Representamen - Interpretant - Objecte.
- 2.2. Índexs - Icones - Símbols.
- 2.3. La noció de semiosi il·limitada.
- 2.4. La noció d'abducció.

3. Umberto Eco i la semiòtica de Peirce.

- 3.1. Del signe a la funció-signe.
- 3.2. La noció de codi.
- 3.3. El significat com a unitat cultural.
- 3.4. El concepte de referent.
- 3.5. La semiòtica com a teoria de la mentida.

4. Els "Elements de semiologia" de Roland Barthes.

- 4.1. Connotació i denotació.
- 4.2. El missatge publicitari.
- 4.3. Semàntica de l'objecte i semantització universal.
- 4.4. El mite com a procés semiòtic.
- 4.5. La moda com a signe

5. Valentín N. Voloshinov i la filosofia del llenguatge.

- 5.1. Allò sígnic i allò ideològic com a bases del procés comunicatiu.
- 5.2. El signe com a acció discursiva.
- 5.3. Significació i comprensió.
- 5.4. Monologisme i polilogisme.
- 5.5. La heteroglòssia.
- 5.6. La noció de dialogisme

6. Producció lingüística i ideologia social.

- 6.1. Semiòtica i economia.
- 6.2. Fetixisme de les mercaderies i fetixisme verbal.
- 6.3. Alienació i desalienació lingüística a Augusto Ponzio

7. La semiosfera i l'organització dels sistemes semiòtics.

- 7.1. Els sistemes modalitzadors: llengües naturals, llengües artificials i llenguatges secundaris.
- 7.2. Signes convencionals i icònics.
- 7.3. La noció de cultura.
- 7.4. Textos i contextos.
- 7.5. La semiosfera com a espai global dels processos comunicatius.

Resultats d'aprenentatge

Aquests continguts es plasmaran en els següents **resultats d'aprenentatge**:

- Coneixement dels codis i modes de representació de la comunicació audiovisual.
- Capacitat per identificar la rellevància social cultural i històrica de les propostes estètiques de les indústries audiovisuals.
- Capacitat d'anàlisi de contes i obres audiovisuals.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Aula informàtica	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	55,00
Preparació de classes	35,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Activitats presencials

La docència presencial seguirà les següents metodologies:

- **Lliçó magistral:** metodologia docent centrada en l'exposició oral estructurada del professorat, que transmet els continguts fonamentals de l'assignatura de manera clara i argumentada. En el context de l'assignatura Semiòtica de la comunicació, no s'entén com un procés unidireccional, sinó com una estratègia que fomenta la participació activa de l'estudiantat mitjançant preguntes, debats guiats i anàlisis col·lectives, especialment de fragments audiovisuals. Aquesta interacció enriqueix l'aprenentatge, facilita la clarificació de conceptes i promou el pensament crític, convertint la classe en un espai dinàmic i col·laboratiu, especialment útil en aquesta matèria, on el diàleg i la reflexió sobre signes i textos són clau.
- **Resolució de problemes teòric-pràctics:** s'aplica mitjançant l'anàlisi de situacions comunicatives que exigeixen interpretar la producció i circulació de sentit en diferents sistemes de signes. A partir de casos concrets com ara fragments de pel·lícules, anuncis, imatges o textos, l'estudiantat ha d'identificar els codis implicats, distingir els diferents tipus de signes i analitzar com el context influeix en la construcció del significat. Aquesta metodologia permet aplicar els conceptes teòrics a problemes reals, fomenta el pensament crític i contribueix al desenvolupament de competències analítiques clau per a comprendre els processos semiòtics en entorns culturals i mediàtics.
- **Exposició a l'aula i treball per grups:** combina el desenvolupament de presentacions orals per part de l'estudiantat amb el treball col·laboratiu en equip. Els grups aborden l'anàlisi de textos, imatges o productes audiovisuals aplicant els marcs teòrics semiòtics estudiats, i posteriorment exposen les seues conclusions a la resta de la classe. Aquesta dinàmica fomenta la comprensió profunda dels continguts, el desenvolupament d'habilitats comunicatives i la capacitat d'argumentació, alhora que promou l'intercanvi crític de perspectives i la reflexió col·lectiva sobre els processos de significació i els sistemes de signes en contextos culturals diversos.

Activitats no presencials

L'estudiantat desenvoluparà les següents activitats no presencials:

- **Estudi i treball autònom:** consulta i estudi de bibliografia especialitzada: Mitjançant la revisió de textos acadèmics, articles especialitzats i obres clàssiques del camp, l'estudiantat desenvolupa la capacitat de contextualitzar i comparar diferents perspectives teòriques, així com de construir una base sòlida per a la comprensió crítica dels processos comunicatius. Aquesta activitat fomenta a més habilitats de cerca, selecció i síntesi d'informació, essencials per a l'aprenentatge autònom i l'aplicació pràctica dels coneixements semiòtics. La bibliografia recomanada estarà disponible a través del campus virtual o dels recursos de la biblioteca universitària, i inclourà manuals de referència, articles acadèmics, capítols monogràfics i altres materials pertinents. Aquesta activitat es vincula estretament amb altres metodologies de l'assignatura, com ara els debats, les anàlisis de casos o l'elaboració de treballs, ja que proporciona els fonaments necessaris per a una participació fonamentada i crítica en totes elles.
- **Preparació de classes:** l'estudiantat haurà d'elaborar resums, esquemes i mapes conceptuals de manera autònoma per a organitzar i sintetitzar la informació complexa relacionada amb els sistemes de signes, codis i processos de significació. Aquestes eines permeten a l'estudiantat

identificar les idees principals, establir relacions entre conceptes fonamentals i visualitzar estructures teòriques, facilitant així una comprensió més clara i profunda dels continguts.

Innovació educativa

Aquesta assignatura s'adscriu al projecte d'innovació educativa PIII-3900174 "Per una tecnologia igualitària i inclusiva. Conscienciar sobre el biaix de gènere en les aplicacions digitals i la intel·ligència artificial", i segueix les activitats aprovades al respecte pel Servei de Formació Permanent i Innovació Educativa (SFPIE), entre les quals destaquen: 1. Implantar metodologies docents proactives, en el si de l'equip, que incentiva la motivació de l'estudiantat cap a l'aprenentatge des d'un enfocament de gènere; 2. Crear recursos curriculars des d'una perspectiva de gènere.

Objectius de Desenvolupament Sostenible

Aquesta assignatura té especialment en compte els següents Objectius de Desenvolupament Sostenible:

- **ODS 4. Educació de qualitat**, meta 7: que l'estudiantat adquirisca els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible, els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no-violència, la ciutadania mundial i la valoració de la diversitat cultural, i la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible.
- **ODS 5. Igualtat de gènere**, meta 1: posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les xiquetes a tot el món.

AVALUACIÓ

El sistema general de qualificacions seguirà el Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i màster, aprovat pel Consell de Govern el 30 de maig de 2017 (ACGUV 108/2017).

Avaluació en la primera convocatòria

L'avaluació en primera convocatòria es desenvoluparà del següent mode:

- **Prova escrita final (70%)** L'examen consistirà en preguntes de desenvolupament curt, que requereixen respostes breus però precises i ben estructurades. Aquestes preguntes valoren la capacitat de l'estudiantat per a explicar conceptes clau, definir termes rellevants i analitzar idees centrals de manera clara i concisa. Per a superar l'assignatura caldrà haver aprovat l'examen amb un mínim de 5 punts sobre 10. És recuperable a segona convocatòria.
- **Presentació d'activitats, esquemes, resums i/o textos proposats (30%)** Les pràctiques consistiran en activitats teòric-pràctiques realitzades durant les sessions presencials, on l'estudiantat aplicarà els conceptes i metodologies de l'assignatura a casos concrets, com ara anàlisi de textos, imatges o fragments audiovisuals. Aquestes activitats fomenten el treball

col·laboratiu, el pensament crític i la capacitat d'interpretació semiològica en contextos reals o simulats. L'avaluació d'aquestes pràctiques valorarà la participació activa, la qualitat de l'anàlisi realitzat i la capacitat per a relacionar teoria i pràctica. És recuperable a segona convocatòria.

Avaluació en la segona convocatòria

L'avaluació en segona convocatòria mantindrà, si fora el cas, les qualificacions obtingudes en els blocs aprovats en la primera. L'avaluació dels blocs suspesos o no presentats es realitzarà del següent mode:

- **Prova escrita final (70%)** L'examen consistirà en preguntes de desenvolupament curt, que requereixen respostes breus però precises i ben estructurades. Aquestes preguntes valoren la capacitat de l'estudiantat per a explicar conceptes clau, definir termes rellevants i analitzar idees centrals de manera clara i concisa. Per a superar l'assignatura caldrà haver aprovat l'examen amb un mínim de 5 punts sobre 10.
- **Presentació d'activitats, esquemes, resums i/o textos proposats (30%)** En el cas de l'estudiantat que no haja assistit a classe, se li podrà requerir l'elaboració dels treballs de forma individual.

Observacions

- Tant a l'examen com en la resta de proves, exercicis o treballs escrits s'exigirà correcció ortogràfica i gramatical. Cada falta comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar fins al suspens.
- En cas de comprovar-se plagi en un treball d'avaluació, aquest podrà puntuar-se amb la qualificació numèrica de zero, amb independència del procediment disciplinari que es pugui incoar i, si escau, de la sanció que siga procedent d'acord amb la legislació vigent.
- No s'admetran treballs en què es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la seua utilització forma part dels continguts de l'assignatura o està autoritzada pel professorat que l'imparteix.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

- Barthes, R. (2009) *La aventura semiològica*. Barcelona, Paidós
- De Saussure, F. (1991) *Curso de lingüística general*. Madrid, Alianza
- Eco, U. (1994) *Signo*. Barcelona, Editorial Labor
- Lotman, I. (1996) *La semiosfera I*. Madrid, Cátedra
- Ponzio, A. (1974) *Producción lingüística e ideología social*. Madrid, Alberto Corazón
- Vitale, A. (2004) *El estudio de los signos: Peirce y Saussure*. Buenos Aires, Eudeba.
- Voloshinov, V. N. (2014) *Marxismo y filosofía del lenguaje*, Buenos Aires, Godot.

Referències complementàries

- Barthes, R. (2008) *Mitologías*. Madrid, Siglo XXI
- Escuela de Tartu (1979) *Semiótica de la cultura*. Madrid, Cátedra.
- Jakobson, R. (1993) *Lingüística y poética*. Madrid, Cátedra
- Leone, M. (2024) *Semiotic Ideologies. Patterns of Meaning-Making in Language and Society*. Leiden, Brill.
- Lotman, I. (1999) *Cultura y explosión. Lo previsible y lo imprevisible en los procesos de cambio social*. Barcelona: Gedisa
- Peirce, C. S. (1978) *La ciencia de la semiótica*, Buenos Aires, Nuevas Visión
- Ponzio, A. (1998) *La revolución bajtiniana*, Madrid, Cátedra
- Santaella, L. (2024) *La semiótica aplicada*. Bogotá, Norma.
- Sebeok, T. A. y Umiker-Sebeok, J. (1987) *Sherlock Holmes y Charles S. Peirce. El método de la investigación*, Barcelona, Paidós.